

PERUSTELUT

xx

VIISI VAKIOLOMAKETTA PUITEPÄÄTÖKSESSÄ 2005/214/YOS SÄÄDETTYÄ RAJATYLITTÄVIEN TALOUDELLISTEN SEURAAMUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOMENETTELYÄ VARTEN

Neuvoston puitepäättös 2005/214/YOS vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin¹ on annettu 24. helmikuuta 2005. Sen nojalla oikeus- tai hallintoviranomainen voi lähettää taloudellisen seuraamuksen suoraan viranomaiselle toiseen EU-maahan, missä se tunnustetaan ja pannaan täytäntöön ilman muita muodollisuuksia. Menettelyä sovelletaan lähinnä silloin, kun määrätään sakko henkilölle, joka ei asu siinä jäsenvaltiossa, jossa rangaistava teko on tehty, eikä henkilö maksa sakkoa vaan poistuu maasta. Puitepäättös oli määrä panna täytäntöön 22. maaliskuuta 2007 mennessä. Vuonna 2017 lähes kaikki jäsenvaltiot olivat panneet puitepäättöksen täytäntöön, ja satoja tuhansia tapauksia siirretään vuosittain jäsenvaltioiden välillä.

Lähetettäessään päätöksen taloudellisen seuraamuksen määräämisestä päätöksen antaneen valtion on toimitettava todistus (puitepäättöksen liitteessä) päätöksen täytäntöönpanevan jäsenvaltion kielellä. Todistuksen tulisi sisältää kaikki asiaankuuluvat tiedot, joiden avulla täytäntöönpanovaltio voi tunnustaa päätöksen ja panna sen täytäntöön. Yksi puitepäättöksen periaatteista on, että tapaukset siirretään suoraan jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Puitepäättöksessä säädetään monista tapauksista, joissa näiden toimivaltaisten viranomaisten on kuultava toisiaan tai annettava tietoja toisilleen prosessin aikana (esim. 7, 9, 11, 12 ja 15 artikla). Puitepäättöksessä ei kuitenkaan ole sääntöjä siitä, millä kielellä yhteydenottojen pitäisi tapahtua.

Viime vuosina saatu kokemus on osoittanut, että toimivaltaisten viranomaisten välisen tapauskohtaisen tietojenvaihdon helpottamiseksi tarvitaan toisentyypisiä vakiolomakkeita. Jokaisesta rajatylittävää taloudellista seuraamusta koskevasta pyynnöstä seuraa vähintään kaksi jatkokirjettä täytäntöönpanovaltiosta päätöksen antaneeseen valtioon, nimittäin viesti siitä, että tapaus on vastaanotettu/hyväksytty, ja viesti täytäntöönpanon lopputuloksesta. Joskus kyseisten valtioiden välillä on vaihdettava enemmänkin tietoja.

Koska EU:ssa on monia kieliä, puitepäättöksen mukainen laajamittainen viestintä on kallista ja aikaavievää. Tämä johtuu ensinnäkin käännöskustannuksista ja lisäksi siitä, että usein vie paljon aikaa selvittää, mitä joillakin viesteillä tarkoitetaan, ja asiakirjojen kääntämiseen voidaan tarvita aikaa.

Saksan aloitteesta perustettiin asiantuntijaryhmä laatimaan vakiolomakkeita, joita voitaisiin käyttää rajatylittävissä taloudellisia seuraamuksia koskevissa tapauksissa, jotta tunnustamis- ja täytäntöönpanoprosessia voidaan helpottaa ilman lisäkääntämistarvetta.

Näillä viidellä vakiolomakkeella ei ole minkäänlaista vaikutusta puitepäättöksen aineelliseen sisältöön, eikä niillä ole lainsäädännöllistä vaikutusta. Lomakkeiden käyttö on kansallisille viranomaisille täysin vapaaehtoista. Jäsenvaltioita kuitenkin kehoitetaan edistämään lomakkeiden käyttöä, sillä niillä voitaisiin helpottaa puitepäättöksessä säädettyä

¹ EUVL L 76, 22.3.2005, s. 16.

rajatylittävien taloudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa ja vähentää menettelyyn liittyvää taloudellista ja hallinnollista taakkaa.

Myöhemmässä vaiheessa voisi tulla kysymykseen myös lomakkeiden sisältämien tietojen vaihto sähköisesti.

ASiantuntijaryhmän NOUDATTAMA MENETTELYTAPA

Lähestymistapa

Neuvoston rikosasiayhteistyöryhmä (COPEN) esitti kokouksessaan 13. huhtikuuta 2016 Saksan aloitteen pohjalta, että jotkin jäsenvaltiot muodostaisivat asiantuntijaryhmän käsittelemään asiaa ja laatimaan yhden tai useamman vakiolomakkeen rajatylittävien taloudellisten seuraamusten täytäntöönpanomenettelyn helpottamiseksi. Euroopan komissio lupasi olla mukana lomakkeiden laatimisessa ja koordinoida prosessia.

Asiantuntijat Puolasta, Suomesta, Saksasta ja Alankomaista ilmoittautuivat vapaaehtoisiksi osallistumaan lomakkeiden laatimisryhmään. Asiantuntijat pitivät kaksi kokousta – 16. lokakuuta 2016 ja 22. marraskuuta 2016 – oikeusasioiden pääosaston tiloissa. Kokouksissa keskusteltiin ideoista ja laadittiin lomakkeita. Asiantuntijaryhmän työn tulokset esiteltiin jäsenvaltioille COPENin kokouksessa 16. joulukuuta 2016². Asiantuntijat muokkasivat lomaketekstejä jäsenvaltioiden kirjallisten kommenttien perusteella. ***Tässä muistiossa on tarkoitus selostaa lomakkeiden laatimisen taustaa ja kuvailla tarkemmin kutakin lomaketta. Muistion avulla lomakkeiden käyttäjien pitäisi pystyä käyttämään niitä asianmukaisesti työssään.*** Lomaketeksteistä keskusteltiin ja ne hyväksyttiin COPENin kokouksessa 21. kesäkuuta 2017³.

Asiantuntijaryhmän valitsema lähestymistapa perustuu puitepäätöksen sisäiseen logiikkaan/järjestelmään ja kokemukseen, jota on saatu runsaan viiden vuoden aikana puitepäätökseen perustuvasta käytännön työstä. Lähtökohtana lomakkeiden laatimisessa oli rajatylittävien taloudellisten seuraamusten täytäntöönpanomenettely ja erityisesti tiedot, joita onnistunut täytäntöönpano ja tietojenvaihto päätöksen antaneen valtion ja täytäntöönpanovaltion välillä edellyttää.

Miksi lomakkeita on viisi?

Lomakkeita on viisi, jotta voidaan ottaa huomioon täytäntöönpanoprosessin aikana ilmenevät erilaiset tietotarpeet. Vaikka eräät jäsenvaltiot pyysivät asiantuntijoita harkitsemaan lomakkeiden määrän vähentämistä ja lomakkeiden joidenkin osien yhdistämistä, asiantuntijat päätyivät uudelleenharkinnan jälkeen säilyttämään viisi erillistä lomaketta. Perusteluna on, että lomakkeet on tarkoitettu menettelyn eri osia varten. Lomakkeita 1–3 on määrä käyttää eniten. Kun kaikkea tietoa, ja erityisesti maksumenettelyä koskevaa tietoa, ei laiteta samaan lomakkeeseen, toimivaltaisten viranomaisten työ on yksinkertaisempaa. Koska lomakkeiden käyttö ei ole pakollista, jäsenvaltiot voivat lisäksi käyttää lomakkeita tarpeen mukaan haluamallaan tavalla.

Jotta tapausten käsittelijöiden työ ja lomakkeiden käyttö edelleenkin helpottuisi, päätettiin, että lomakkeet ovat saatavilla EU:n 23 virallisella kielellä.

² Asiakirja 14898/16 JAI 1007 COPEN 361 EJN 83.

³ Asiakirja 9610/17 JAI 540 COPEN 177 EJN 39.

LOMAKKEIDEN KUVAUS

Lomake 1

Puitepäätöksen 11, 12 ja 15 artiklan mukaan päätöksen antaneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on annettava tietyt tiedot täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Tämän viestinnän helpottamiseksi asiantuntijaryhmä ehdottaa lomakkeen 1 käyttöä. Kaksi tärkeintä kohtaa ovat vapaaehtoinen maksu (osa d) ja täytäntöönpanon lopettaminen kokonaan tai osittain (osa e).

Lomake 2 (täysimääräinen tunnustaminen) ja lomake 3 (täysimääräinen täytäntöönpano)

Lomakkeet 2 ja 3 kattavat kaksi puitepäätöksen nojalla eniten käytettyä viestiä, jotka ovat täysimääräinen tunnustaminen ja täysimääräinen täytäntöönpano. Tämä on myös syy siihen, miksi nämä kaksi lomaketta tulevat ennen kahta muuta lomaketta (lomakkeet 4 ja 5), jotka kattavat kaikki muut mahdolliset skenaariot.

Lomake 2 (täysimääräinen tunnustaminen)

Lomakkeet 2 ja 4 koskevat tietoja, jotka täytäntöönpanovaltion on annettava päätöksen antaneelle valtiolle päätöksestä tunnustaa päätös ja panna se täytäntöön. Käytännön kokemuksen perusteella päätökset tunnustetaan useimmissa tapauksissa kokonaisuudessaan (esim. Alankomaissa noin 97 % tapauksista tunnustetaan kokonaisuudessaan). Näin ollen laadittiin erillinen ja ennen kaikkea lyhyt lomake. Näissä tapauksissa täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen tai keskusviranomainen ottaa lomakkeen, laittaa rastin yhteen ruutuun, ilmoittaa määrän ja lähettää lomakkeen päätöksen antaneeseen valtioon. Tämä käy helposti, eikä menettelyn muista mahdollisista lopputuloksista tarvitse välittää. Myös päätöksen antaneen valtion toimivaltainen viranomainen näkee yhdellä vilkaisulla, minkä viestin se on vastaanottanut, vaikka se olisi täytäntöönpanovaltion kielellä.

Lomake 3 (täysimääräinen täytäntöönpano)

Lomakkeilla 3 ja 5 välitetään tietoa, jota täytäntöönpanovaltion on annettava päätöksen antaneelle valtiolle täytäntöönpanomenettelyn lopputuloksesta. Kokemusten mukaan tunnustamisen jälkeen maksu suoritetaan useimmissa tapauksissa kokonaisuudessaan. Näin ollen tätä suurta tapausmäärää varten laadittiin erillinen lyhyt lomake. Samoin kuin täysimääräisen tunnustamisen tapauksessa, täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen ottaa lomakkeen, laittaa rastin yhteen ruutuun, ilmoittaa määrän ja lähettää lomakkeen päätöksen antaneeseen valtioon.

Lomake 4 (osittainen tunnustaminen ja tunnustamisesta kieltäytyminen) ja lomake 5 (päätöksen täytäntöönpanon lopputulos):

Lomakkeet 2 ja 3 koskevat päätöksen täysimääräistä tunnustamista ja täysimääräistä maksua, mutta myös kaikki muut mahdolliset lopputulokset on katettava. Näin ollen asiantuntijaryhmä laati kaksi muuta lomaketta, joissa erotetaan selkeästi toisistaan tunnustamisvaihe (lomake 4) ja täytäntöönpanoprosessi (lomake 5).

Lomake 4

Lomake liittyy tunnustamisvaiheeseen, ja se kattaa kaikki muut lopputulokset paitsi päätöksen täysimääräisen tunnustamisen.

Ensiksi annettavat tiedot (osat d.1 ja d.2) ovat tärkeimmät: Mikä oli tunnustamismenettelyn lopputulos – täydellinen kieltäytyminen tunnustamisesta vai osittainen tunnustaminen? – ja osittaisen tunnustamisen tapauksessa: miltä määrältä päätös tunnustetaan.

Seuraava kysymys on, miksi päätöstä ei tunnustettu kokonaisuudessaan. Tätä varten lomakkeessa 4 luetellaan syyt, joiden vuoksi päätös voidaan jättää kokonaan tai osittain tunnustamatta:

- Lomake 4 alkaa puitepäätöksen 7 artiklassa ja 20 artiklan 3 kohdassa luetelluilla kieltäytymisperusteilla (osa d.3).
- Muut kieltäytymisperusteet kuin puitepäätöksen 7 artiklassa ja 20 artiklan 3 kohdassa luetellut, esim. asianomaisen henkilön kuolema, luetellaan osassa d.4. Jos jotakin näistä syistä sovelletaan, ei ole muodollista perustetta (asuinpaikka tai tuloja täytäntöönpanovaltiossa) asian siirtämiselle täytäntöönpanovaltioon (puitepäätöksen 4 artiklan 1 kohta).

Sen tiedon lisäksi, että päätös on tunnustettu vain osittain, tunnustetusta taloudellisesta seuraamuksesta voidaan antaa lisätietoja. Tällaisia tietoja voidaan antaa, jos niitä on jo saatavilla päätöksentekohetkellä (osa e):

- Joissakin täytäntöönpanovaltioissa päätös ulkomaisen päätöksen tunnustamisesta ja erissä tapahtuvan maksun sallimisesta tehdään samassa asiakirjassa. Tieto siitä, että maksun suorittaminen erissä sallitaan, voi olla erittäin arvokasta tietoa niissä päätöksen antaneissa valtioissa, joissa erissä tapahtuvan maksun salliminen vaikuttaa vanhentumisaikaan. Osa e.1 palvelee tätä tarkoitusta.
- Osissa e.2 ja e.3 esitetään muita huomioon otettavia näkökohtia, joiden vuoksi täytäntöönpantava määrä on pienempi kuin todistuksessa ilmoitettu taloudellisen seuraamuksen kokonaismäärä.

Lomake 5 (päätöksen täytäntöönpanon lopputulos)

Täysimääräiselle tunnustamiselle, täysimääräiselle täytäntöönpanolle ja täydelliselle/osittaiselle tunnustamisesta kieltäytymiselle on omat lomakkeensa, joten tarvitaan lomake, joka kattaa kaikki muut mahdolliset täytäntöönpanon lopputulokset. Nämä sisällytetään lomakkeeseen 5.

Joissakin täytäntöönpanovaltioissa erissä maksamista ei sallita samassa päätöksessä, jossa tunnustaminen tehdään, vaan sitä käsitellään täytäntöönpanoprosessin myöhemmässä vaiheessa. Tieto siitä, että maksun suorittaminen erissä sallitaan, voi olla erittäin arvokasta tietoa niissä päätöksen antaneissa valtioissa, joissa erissä tapahtuvan maksun salliminen vaikuttaa vanhentumisaikaan. Sen vuoksi tämä tieto sisällytetään myös lomakkeeseen 5, mutta näkökulma on eri (osa d).

Kun täytäntöönpano on lopetettu, ensimmäinen annettava tieto koskee täytäntöönpanon lopettamista ja täytäntöönpanon lopputulosta. Tämä tieto annetaan osissa e.1. ja e.2.

Jos määrää on vähennetty päätöksen tunnustamisen jälkeen, tämä tieto voidaan antaa osassa e.3.

Osassa e.4 ilmoitetaan syy, jonka vuoksi täytäntöönpano on lopetettu (muu kuin täysimääräinen täytäntöönpano). Osa e.4 kattaa puitepäätöksen 12 artiklan 2 kohdassa, 11 artiklan 1 kohdassa ja 9 artiklan 1 kohdassa luetellut lopettamisperusteet. Koska puitepäätöksen 9 artiklan 1 kohdassa viitataan täytäntöönpanon lopettamisperusteisiin, jotka

perustuvat täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöön, tämä lomakkeen osa sisältää yleisimpien lopettamisperusteiden lisäksi myös mahdollisuuden mainita ”muut syyt”.
